

- формування позитивного ставлення та інтересу до математики [2, с. 15-17].

Використання інноваційних педагогічних технологій – це спосіб створення в класі атмосфери, котра найкращим чином сприяє співпраці, порозумінню та доброзичливості. *Інформаційні технології* – невід’ємна частина сучасного життя. Завдяки ІКТ учні краще сприймають навчальний матеріал, зростає зацікавленість, покращуються розвиток і корекція процесів мислення, відбувається індивідуалізація навчання. У школярів формуються групи вмінь, необхідних у повсякденному житті, а саме: уміння здійснювати обчислення; користуватися інформацією, поданою в різних формах; аналізувати, синтезувати, узагальнювати дані. Підвищується рівень інтелектуальності дітей, зміцнюється віра у власні сили, здібності, стимулюється розвиток креативності. Ці якості необхідні для самоствердження учнів початкових класів [3, с. 45-46].

Надзвичайно ефективними є уроки математики, забезпечені мультимедійною підтримкою. За допомогою мультимедійних презентацій реалізуються різні форми навчально-пізнавальної діяльності: фронтальна, індивідуальна, групова. Найпоширенішою є фронтальна робота, коли організовується усний рахунок та ілюструється навчальний матеріал слайдами.

Таким чином, інформаційно-комунікаційні технології в НУШ відкривають вчителю на уроках математики нові можливості при їх проведенні, дозволяючи зробити уроки різноманітнішими за формами, уникнути шаблонності, підвищити інтерес учнів до навчання, відкриває нові організаційні форми навчання та урізноманітнює методи організації пізнавальної діяльності.

Залучення школярів до різноманітних форм роботи з використанням ІТ при вивченні математичних тем, дозволяє розширити їх навчальні можливості й сприяє вдосконаленню знань, умінь і здібностей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Структура ІКТ-компетентності вчителів. Рекомендації ЮНЕСКО. Організацією Об’єднаних Націй із питань освіти, науки та культури (ЮНЕСКО). UNESCO та Майкрософт, 2011 р. 100 с.
2. Биков В. Ю., Овчарук О. В. Оцінювання інформаційно-комунікаційної компетентності учнів та педагогів в умовах євроінтеграційних процесів в освіті, та інші. К. : Педагогічна думка. 2017. 160с.
3. Биков В. Ю., Спірін О. М., Овчарук О. В. Основи стандартизації інформаційно-комунікаційних компетентностей в системі освіти України : метод. Рекомендації. К. : Атіка, 2010. 88с.

РОЗВИТОК СПОСТЕРЕЖЛИВОСТІ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Повшик Б. В.

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет*

імені академіка Степана Дем'янчука»

Хом'як О. А.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методик початкової освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Сьогодні ефективність початкової освіти залежить від реалізації компетентнісного підходу. На зміну теоретичним урокам приходять компетентнісно орієнтовані, які дають можливість цілісно сприймати тему, формують системне мислення, позитивно емоційне ставлення до пізнання [7, с. 292]

Новим для початкового навчання є виділення у Новій українській школі такого предметного результату, як освоєння доступних способів вивчення природи та суспільства, у тому числі найдавнішого способу навчання – спостереження. Спостереження – це цілеспрямоване, потребує достатню кількість часу спосіб, що дозволяє повністю розглядати об'єкт навколишнього світу, помітити відбуваються у ньому зміни, встановити їх причини, і навіть вимоги протікання. У процесі спостереження в учнів проявляється велике зацікавлення природою. У результаті спостереження діти вчать бачити, помічати, пояснювати явища природи. Спостереження в процесі природничо-наукової підготовки молодших школярів це найважливіший метод пізнання природи, за допомогою якого учні готуються до найбільш складним науковим дослідженням – постановці та проведенню дослідів. У зв'язку з проведенням перевірочних робіт комплексні спостереження за об'єктами та явищами природи стали актуальними. Тут треба вчителю давати учням поняття погода, клімат, циклон, антициклон, види хмар, різні опади. Н. Бібік вважає, що вчителі недооцінюють значення спостереження та проводять їх формально, не дотримуючись вимог, що висуваються до цього виду діяльності [1].

Метою природничо-наукової освіти в сучасній школі є формування в учнів системи природничих знань і вміння використовувати ці знання в індивідуальній соціалізації та творчій самореалізації через навчальні предмети, створення природничо-наукової картини світу думки, формувати в учнів екологічне мислення та поведінку, виховання демократичного громадянського суспільства [4].

Природничо-наукова здатність учнів початкових класів є різновидом особистісного утворення, що характеризує здатність учнів розв'язувати суспільно та особистісно значущі практичні та пізнавальні завдання, пов'язані з природними реальними об'єктами у сфері взаємовідносин «людина-природа» [3, с. 75].

У структурі природничо-наукової компетентності О. Грошовенко виділив такі складові:

- розвивати в учнів мотивацію (бажання берегти навколишню природу), спостережливість, допитливість і творчі здібності мислити і діяти екологічно дружно;

- знання об'єктів природи, їх різноманітності та неживої і живої природи, самої живої природи, взаємозв'язку природи і людини;

- методи навчання та природоохоронної діяльності, які набувають учні у формі інтелектуальних і практичних умінь і навичок;

- досвід природознавчої діяльності: уміння застосовувати набуті знання та способи діяльності в подібних і нових навчальних і життєвих ситуаціях;

- емоційно-ціннісне ставлення до навколишньої природи та себе [3, с. 75].

Зміст науково-освітньої частини Державного стандарту початкової освіти передбачає активізацію науково-дослідницької діяльності учнів, виконання пошукових завдань під час екскурсій, малих проєктів у класі та поза ним [4].

Для навчальних цілей спостереження поділяються на основні, повторні та підсумкові [2, с. 101]. Метою попередніх спостережень є формування загального враження про об'єкт, формування попередніх уявлень про його найбільш характерні ознаки.

При повторних спостереженнях поповнюються перші враження, уточнюються, поглиблюються і закріплюються знання про досліджуваний предмет. Вони дають змогу виявити нові особливості будови, поведінки та пристосувань рослин і тварин. Остаточне спостереження має на меті узагальнити дані попередніх спостережень і окреслити перспективу.

Вчені виділяють такі основні напрямки організації фенологічного спостереження дітей: використання самостійних робочих систем, використання інтелектуальних карт, використання нових форм організації класу та різноманітних педагогічних і наочних технічних засобів для забезпечення активного пізнання; розвиток спостережливості під час екскурсій та збереження природи календаря [2, с.189].

З метою врахування вікових особливостей дітей молодшого шкільного віку та специфіки природного матеріалу рекомендується використовувати різні форми і методи організації фенологічних спостережень.

За методикою організації діяльності дітей Л. Фесюкова та О. Григор'єва розрізняють позитивну роботу, групову та індивідуальну форми роботи. До першої підгрупи належать групові (фронтальні) заняття, екскурсії, прогулянки на дошкільні майданчики, відпочинок на природі та пізнавальні конкурси відпочинку, уроки вшанування природи, екологічні акції (мандрівки екологічними стежками, вікторини тощо) [8, с. 112].

Для ознайомлення молодших школярів із змінами природної фенології можна використовувати спостереження за змінами погоди, спостереження за об'єктами живої та неживої природи, узагальнений діалог, сюжетно-рольові та навчальні ігри.

Отже, предметне природознавче вміння – це своєрідний досвід діяльності, засвоєний у процесі ознайомлення з навколишнім середовищем, який формується на основі сукупності понять, знань, умінь, навичок, ставлень і оціночних суджень щодо предметів і явищ навколишнього природного середовища. Природоосвітня

частина Загальнодержавних стандартів початкової освіти передбачає формування цієї здатності шляхом освоєння комплексних систем знань про природу, способів навчально-пізнавальної діяльності, ціннісних орієнтацій у різних сферах життєдіяльності людини та охорони навколишнього середовища. Спостереження необхідно проводити систематично з використанням різних методів і прийомів і є ефективним засобом формування специфічних здібностей молодших школярів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бібік Н. Компетентність і компетенції в результаті початкової освіти. *Початкова школа*. 2010. № 9. С. 2-4.
2. Горопаха Н.М. Методика ознайомлення дітей з природою: хрестоматія. Київ, 2012. 432 с.
3. Groshovenko O.P. Формування природничої компетентності у молодших школярів. *Педагогічні науки*. 2017. С. 74-79.
4. Державний стандарт початкової загальної освіти. Київ, 2018. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>.
5. Екологічне виховання дітей дошкільного віку / Л.М. Сімак, Л.М. Макарова, О.М. Кириленко, Н.А. Назарова. Херсон, 2005. 52 с.
6. Концепція екологічної освіти: Рішення колегії Міністерства освіти і науки України від 20.12.2001 № 13/6-19. Київ, 2001. 8 с. URL: <http://www.edu.kiev.ua/>.
7. Хом'як О.А. Формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів засобами інноваційних технологій навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ». *Технології організаційно-управлінської та освітньої діяльності в початкових класах Нової української школи в умовах інтеграції України до Європейського Союзу* : монографія / авт. кол. : Красовська О.О., Максимчук Н.С., Міськова Н.М. та ін. ; за заг. ред. О. О. Красовська. Рівне : видавець О. Зень. 2023. С. 287-323.
8. Фесюкова Л.Б., Григор'єва О.О. Пори року. Комплексні заняття. Харків, 2007. 208 с.